

Vlaanderen
is omgeving

Vlaamse Overheid, Departement Omgeving
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en –projecten
Team Omgevingseffecten
Milieueffectrapportage
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
T 02/553 80 79
mer@vlaanderen.be
www.omgevingvlaanderen.be

Goedkeuring van het plan-MER voor het Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant

Initiatiefnemer:

Provincie Vlaams-Brabant

Directie ruimte - Dienst ruimtelijke planning

Provincieplein 1

3010 Leuven

PLMER-260-GK

1. Inleiding

Met de opmaak van een Beleidsplan Ruimte wil de provincie Vlaams-Brabant de hoofdlijnen voor het ruimtelijk beleid binnen de provincie opnieuw uitzetten. Het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant moet het bestaande en nog geldende Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant vervangen.

Gelijktijdig met de opmaak van het plan werd een plan-MER opgesteld conform het generieke spoor uit het DABM¹.

De kennisgeving voor het plan-MER is volledig verklaard op 21 november 2019.

De terinzagelegging van de kennisgeving liep in alle gemeenten van de provincie Vlaams-Brabant van 1 december 2019 tot en met 31 januari 2020. Deze terinzagelegging werd aangekondigd op de website van het Team Omgevingseffecten, in De Standaard en Het Nieuwsblad (27 november 2019) en het Belgisch Staatsblad (25 november 2019) en via aanplakking op de officiële aanplakplaatsen van de betrokken gemeenten. Tegelijkertijd vroeg het Team Omgevingseffecten adviezen op bij de administraties en openbare besturen.

Het Team Omgevingseffecten stelde op 28 juli 2020 bijzondere richtlijnen (hierna richtlijnen) op om de methodologie die in het plan-MER gevolgd moet worden, vast te leggen. Zij houden rekening met de principieel verplichte onderdelen van een plan-MER op basis van art. 4.2.8 §1 bis van het DABM, de ontvangen inspraakreacties en de ontvangen adviezen.

¹ Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, B.S. 3 juni 1995, zoals herhaaldelijk gewijzigd.

Tijdens het opstellen van het (ontwerp) plan-MER vond overleg plaats tussen de initiatiefnemer, het studiebureau en het Team Omgevingseffecten. Tussentijds legde de initiatiefnemer de ontwerpdocumenten informeel voor aan het Team Omgevingseffecten (september 2021) en werd advies gevraagd aan de adviesinstanties (november 2021).

Vervolgens organiseerde de initiatiefnemer een openbaar onderzoek over het ontwerp plan en het ontwerp plan-MER in alle betrokken steden en gemeenten van 1 december 2022 tot en met 1 maart 2023. Gelijktijdig werden deze documenten ook voor advies voorgelegd aan de eerder geraadpleegde adviesinstanties. Het ontwerp plan-MER werd vervolgens aangepast naar aanleiding van de verwerking van de ontvangen opmerkingen en adviezen.

De initiatiefnemer bezorgde de ontvangen opmerkingen en adviezen samen met het definitieve plan-MER op 22 juni 2023 aan het Team Omgevingseffecten.

2. Inhoudelijke toetsing van het plan-MER

In artikel 4.2.11 §4 van het DABM wordt gesteld dat het Team Omgevingseffecten het plan-MER inhoudelijk moet toetsen aan de beslissing, vermeld in artikel 4.2.8, §6 (i.e. de richtlijnen van 28 juli 2020), rekening houdend met de opmerkingen en de adviezen uit het openbaar onderzoek en de bijhorende adviesronde.

Voor de inhoud van het plan baseert het Team Omgevingseffecten zich op de informatie zoals aangeleverd in het plan-MER.

Toetsing aan de richtlijnen

Het Team Omgevingseffecten bevestigt dat het plan-MER werd uitgewerkt in overeenstemming met de richtlijnen van 28 juli 2020. Volgende overwegingen kunnen worden gemaakt bij deze toetsing:

- Zoals in de richtlijnen gesteld, is het plan-MER niet gestructureerd aan de hand van de (klassieke) disciplines maar aan de hand van een aantal thema's. Tijdens het proces werd een beperkte herschikking doorgevoerd en een zesde thema (water) toegevoegd. De behandelde thema's zijn dus:
 - o Impact op het klimaat en gevoeligheid aan de gevolgen van klimaatverandering
 - o Impact op het watersysteem
 - o Impact op de biodiversiteit
 - o Impact op mobiliteit en bereikbaarheid
 - o Impact op de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving en erfgoedwaarden
 - o Impact op gezonde en veilige leefomgeving

Het Team Omgevingseffecten gaat akkoord met deze aanpak en stelt vast dat alle relevante disciplines/onderwerpen aan bod komen.

- Ieder thema volgt een zelfde opbouw:
 - o Afbakening van het studiegebied
 - o Beleidsambities

- Focus van de beoordeling
- Relatie met andere thema's
- Beoordelingskader
- Huidige situatie en verwachte evoluties
- Beschrijving en beoordeling van de impact van de strategische visie (2050)
- Beschrijving en beoordeling van de impact van de beleidskaders
- Samenvatting van de voornaamste bevindingen
- Leemten in de kennis
- Grensoverschrijdende effecten
- Monitoring en postevaluatie

Het Team Omgevingseffecten stelt vast dat alle gevraagde elementen uit de richtlijnen op een gestructureerde manier aan bod komen. In het bijzonder is er aandacht voor het onderscheid tussen de beoordeling van de strategische visie en de beoordeling van de beleidskaders. De conclusies per thema worden op een heldere manier gepresenteerd.

- De milieubeoordeling is in hoofdzaak een kwalitatieve beoordeling gebaseerd op expert judgement. Gezien het strategische karakter van het plan kan het Team Omgevingseffecten akkoord gaan met deze aanpak.
- Zoals gesteld in de kennisgeving, en bevestigd in de richtlijnen, werden er geen alternatieven onderzocht in het plan-MER. Het plan-MER stelt (p.47) dat het Beleidsplan het resultaat is van een lang en grondig gevoerd interactief proces, waarbij meerdere pistes werden verkend, maar de voorliggende opties uiteindelijk werden verkozen. In die zin vormt het Beleidsplan Ruimte een 'geoptimaliseerd' antwoord op de uitdagingen die aan de basis liggen van het plan. Door de wisselwerking tussen het plan-MER en de opmaak van het Beleidsplan Ruimte zijn tijdens het proces vanuit de milieubeoordeling nog wel suggesties voor verfijning van het Beleidsplan geformuleerd die doorwerken in het Beleidsplan zoals het vandaag voorligt. Een overzicht van deze aanpassingen is terug te vinden in bijlage aan de procesnota en wordt ter info overgenomen in bijlage aan het MER.
- Het plan-MER stelt (p. 47) dat bewust de term "milderende maatregelen" niet gebruikt werd maar dat de aandachtspunten en aanbevelingen die geformuleerd worden gezien moeten worden als een bijdrage aan de wisselwerking tussen milieueffectrapport en Beleidsplan.
- Het plan-MER (p. 117) bevat een voortoets passende beoordeling en stelt o.a. : "*Aangezien het Beleidsplan Ruimte voor de provincie Vlaams Brabant geen ruimtelijk expliciete ingrepen voorziet, rechtstreeks te linken aan de natuurlijke kenmerken van de SBZ in Vlaams Brabant, kunnen er op dit strategisch niveau geen uitspraken worden gedaan over de potentiële impact van het Beleidsplan op het (bereiken van) de lokale instandhoudingsdoelstellingen van de diverse SBZ gebieden aanwezig binnen de Provincie.*". Gezien tijdens het proces geen advies op de voortoets passende beoordeling werd ontvangen, vroeg Team Omgevingseffecten in de goedkeuringsfase van het plan-MER alsnog een reactie. Op 28 juni 2023 stelde ANB o.a. dat de beoordelingen en aanbevelingen van het plan-MER (mits een aantal bemerkingen²) beaamd kunnen

² De bemerkingen van ANB onderschrijven deels de conclusies van het MER maar bevatten ook een aantal aandachtspunten. Het gaat hierbij o.a. over meer aandacht voor het bijkomend ruimtebeslag en verlichting t.g.v. de uitbreiding van het fietsnetwerk, de suggestie naar de provincie om een rol op te nemen in het beperken en terugdringen van drainage van (landbouw)gronden, meer aandacht voor het beschermen en uitbreiden van droge natuurwaarden, meer aandacht voor lichtpollutie in algemene zin en de suggestie naar de provincie om hier specifiek op in te gaan door bv. duisternisgebieden af te bakenen en over het feit dat het open

worden: “Hierbij wordt duidelijk dat het aspect open ruimte en biodiversiteit vrij summier en vrijblijvend aan bod komt in het Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant en beoordeling van de daadwerkelijke effecten dus moeilijk in te schatten en vrij neutraal te beoordelen zijn. Dit terwijl de distance to target voor biodiversiteit nog groot is en zeker extra inspanningen vanuit ruimtelijk beleid kan gebruiken.

De voortoets passende beoordeling blijft om voorgaande redenen eveneens vaag, maar kan niet in verder detail benaderd worden. Omgekeerd betekent dit wel dat voor projecten passend binnen dit Beleidsplan op projectniveau wel een gedetailleerde passende beoordeling moet gebeuren die verder gaat dan deze uit het plan-MER en concreet de effecten op biodiversiteit in beeld brengt en bespreekt.”

- Het plan-MER bevat eveneens een hoofdstuk ‘6.7 Algemene Synthese en besluit’. In dit hoofdstuk word een samenvatting gegeven van de impact van de strategische visie en de impact van de beleidskaders. Daarnaast bevat dit hoofdstuk ook een overzicht van de aanbevelingen.
- Naast het plan-MER is er ook een niet-technische-samenvatting opgemaakt die op begrijpbare wijze het plan-MER samenvat.

Verwerking van de opmerkingen en de adviezen uit het openbaar onderzoek en de bijhorende adviesronde

De relevante opmerkingen en adviezen voor het plan-MER zijn opgenomen in een overzichtstabel. Naast het advies of de opmerking zelf, wordt aangegeven op welke onderdelen van het plan-MER de reactie betrekking heeft, of de reactie ook relevant is ten aanzien van het Beleidsplan en hoe ermee omgegaan is.

De opmerkingen en adviezen hadden voornamelijk betrekking op het Beleidsplan zelf en een aantal gaven ook effectief aanleiding tot enkele wijzigingen aan het Beleidsplan. Dit werd aangevuld in hoofdstuk 4 van het plan-MER ‘Omschrijving van het Beleidsplan Ruimte’ en omvat o.a.:

- Het toevoegen van een beleidskader provinciale werven (hoofdstuk 4.4: 4 provinciale werven – 4 krachtlijnen voor actie). In dit kader worden de beleidslijnen verder vertaald naar krachtlijnen voor actie op provinciaal niveau. De 4 krachtlijnen zijn ‘Versterken van kernen en het hoogdynamisch netwerk’, ‘Kwalitatief ontwikkelen van een robuust open ruimte netwerk’, ‘Activeren van productieve landschappen met ruimte voor energie’ en ‘Gebiedsgericht werken’.
- Wijzigingen/aanvullingen aan het onderdeel ‘Selecties en ontwikkelingsperspectieven’ (hoofdstuk 4.3.7) en de toevoeging van de nieuwste versie van de overzichtskaarten uit het Beleidsplan.

Enkele opmerkingen en adviezen hadden ook betrekking op het plan-MER. Het betrof hier voornamelijk enkele verduidelijkingen (o.a. in relatie tot de afstemming met de vervoerregio’s). Daarnaast werken de bovenvermelde aanpassingen aan het Beleidsplan uiteraard ook door in

ruimteverhaal zeer sterk gericht is op landbouw(behoud) terwijl hier een aanzienlijke transitie noodzakelijk is om aan de gestelde doelen tegemoet te komen. Niet enkel het landbouwgebied dient aaneengesloten te blijven, ook de natuurlijke structuur heeft hier grote nood aan.

het plan-MER. Omtrent het toevoegen van een extra onderdeel aan het Beleidsplan, stelt het plan-MER (p.41) echter: *“Het laatste hoofdstuk in het Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant cf supra (4 Provinciale werven - 4 Krachtlijnen voor actie) maakt de koppeling met het Actieprogramma Ruimte 2020-2025 en geeft de actiegerichtheid van het beleidsplan aan. Concreet maakt het hoofdstuk de vertaling van de verschillende beleidslijnen naar mogelijke acties op provinciaal niveau. De 4 ‘werven’ zijn daarbij opgevat als 4 krachtlijnen waarbinnen de provincie haar acties bundelt. (...) Gezien dit feit worden voor de ‘werven’ geen andere effecten verwacht worden dan diegene die al beschreven worden voor de strategische visie en de beleidskaders. De ‘werven’ zijn immers voorbeelden van de operationalisering van de principes van de strategische visie en de beleidskaders. De belangrijke aandachtspunten zijn dezelfde. Om herhaling te vermijden worden de milieueffecten van het laatste hoofdstuk van het Beleidsplan dus niet apart beschreven in dit MER.”* Het Team Omgevingseffecten gaat akkoord met deze aanpak. Deze wijziging aan het Beleidsplan zorgt dus niet voor wijzigingen aan het plan-MER. De wijzigingen/aanvullingen aan het onderdeel ‘Selecties en ontwikkelingsperspectieven’ werden verwerkt en zorgen voor beperkte wijzigingen aan het plan-MER.

Bijkomende overweging

Bij de definitieve goedkeuring van het Beleidsplan Ruimte door de provincieraad wordt aangegeven hoe en op welke punten het Beleidsplan rekening heeft gehouden met de bevindingen van de milieueffectrapportage, en wat dus de rol is geweest van de milieueffectrapportage in de besluitvorming van het plan. Deze bespreking is terug te vinden in een bijlage aan de procesnota, en wordt ter info ook in bijlage 2 van het MER opgenomen.

3. Goedkeuring van het plan-MER

Op basis van bovenstaande motivering keurt het Team Omgevingseffecten het voorliggende plan-MER voor het Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant goed.

Isabel Jacobs
Afdelingshoofd
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning- en projecten (GOP)